

## REIKIA ORGANIZUOTI LIETUVOS GINKLUOTĄSIAS PAJĖGAS

Apie lietuviškų ginkluotųjų pajėgų tolimesnį organizavimą šiandien kalbama visur, kur susitinka bent du žmonės. Praktinėms išvadamoms pasidaryti lietuviams svarbiausi atsakymai į du klausimus: 1. ar ginkluotoji pajėga Lietuvai šio karo būvy reikalinga ir 2. jei taip, ar jau metas tą pajėgą organizuoti?

Kad ginkluotoji pajėga Lietuvai reikalinga, sutariame beveik vienu balsu. Abejojimai čia tėra gryniau-fa išraiška baimės, kad Raudonosios Armijos žygis į Vakartus nebus sulaukomas. Tokių nuotaikų pagauti linksta ne tik nieko neveikti, bet ir galvoti nebeneri. Pasi-duoda likimui, tampa jo žaislais. Užtat tie atskirų asmenų nuotaikų svyravimai nepaveikia tautos nusistatymo energingai stoti į aktyvią kovą su bolševikais ir patiems ginti Lietuvos teritoriją ir jos sienas. Dabar turime būti nepaprastai vieningi, kieti ir sąmoningi — išjudinkime atvirai pasikalbėti ir tą nedaugelį, kuriems nervai nevisada išlaiko. Atskleiskime tai, ko ligi šiol nekeldavome. Visi žinome, kad bolševikų įsiveržimas į Lietuvą lietuvių tautai būtų tikra mirtis. Jų užimtame Estijos kampely gyventojai žudomi be jokio parinkimo. Estais nepasitiki. Kitur vyrų nuo piemens amžiaus ligi 60 ir net daugiau metų sutelkiami į specialius būrius, skiriamus atlaikyti pirmą priešų ugniai. Jie žuvę. Moterys išvežamos į darbus, iš kurių sugrįžtant protingiausia nebelaukti. Užtat ir lieka vienintelė išeitis — gintis ir tam reikalui organizuoti lietuviškas ginkluotąsias pajėgas.

Vėl klausimas: ar įmanoma apsiginti? Musiškiai kariniai sluoksniai atsako teigiamai. Šio karo praktika, Raudonajai Armijai, kad galėtų žygiuoti pirmyn, prieš vieną Pabaltijo tautų kareivį reikia pastatyti bent penkis saviškius. Jei vokiečiai, karo naštos spaudžiami, mums labiausiai rūpimam rytų fronto sektoriui ir nebeskirtų didesnių pajėgų, yra perspektyva sudaryti vieningą Pabaltijo tautų frontą, kuris, vokiečių aprūpinamas technikiniais ginklais ir strateginiais rezervais, turėtų atlaikyti visus sovietų spaudimus. Ir vokiečiams tai svarbu. Sutelkti labai dideles jėgas šiame sektoriuje sovietams neapsimoka. Jos nuolat senka, jų labiau reikia kitur, o čia ir kelias į Rytprūsius tarp Mozūrų ežerų ir Baltijos per siauras ma-

sei, kuri pajėgtų veržtis pirmyn. Į Vokietiją sovietams patogiau žygiuoti iš anapus Priepetės pelkių pro Varšuvą.

Estų pavyzdys rodo dar daugiau. Sava ginkluotoji pajėga tikro pavojaus valandą būtų patikimesnė Lietuvos gynėja, kaip vokiečių kariuomenė, kurioj pastebima ir išsisėmimo ženklų. Bolševikams persikėlus per Narvą, vokiečiai pasidavė panikai. Atlaikė ir atmušė puolimą patys estai, davę pavyzdį ir vokiečiams.

Reikia tikėtis, kad nuo bolševikų apsiginsime, ir organizuoti lietuvišką ginkluotą pajėgą. Taip ir panašiai samprotavo praėjusį rudens Pirmojo Gen. Tarėjo Tarybos iniciatyva sukviesti visuomenės žmonės pasisakydami, kad lietuviai energingai stoja į kovą su bolševikais, gindami Lietuvos teritoriją, ir kad tam reikalui būtina turėti ginkluotą pajėgą. Tais patiais argumentais vadovavosi Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, kai pradėdamas darbą, savo atsilaukime į tautą aiškiai pasisakė remsiąs Lietuvos kariuomenės atkūrimo mintį.

Tie, kurie suabejoja, ar jau laikas organizuoti lietuvišką ginkluotą pajėgą, nurodo, kad dar neaišku, kada baigsis karas, kad leisdamiesi į žaidimą dėl ginkluotųjų pajėgų organizavimo esą pasiduosime vokiečių valiai, kad vokiečiai mus gali apgauti. Atsakome drauge su tais, kurie nepameta nervų:

Kada baigsis karas, nežinome. Neturime pagrindo spėti, kad tuojaus, netrukus, bet yra daug duomenų už tai, kad neikėtų gali būti. Kokia padėtis šio karo pabaigoje bus Europos žemyne, ypačiai prie Baltijos, neaišku. Gali būti įvairių sąmūšių, revoliucijų. Tokie laikai gali pareikalauti ir atskirus asmenis ir visą tautą išgyventi daug sunkesnių bandymų, kaip iki šiol kad išgyventa. Ateltis gali pareikalauti daugiau aukų. Reikia jau dabar su ta mintimi susižyventi įvairius sąmūšius laimingai išgyvens tik tie, kurie bus iš anksto tam pasirengę, susiorganizavę. Užtat ir reikia negaišti dabar, kautynėms pasirengti reikia ir laiko.

Ginti Lietuvos sienas nuo bolševikų — ir lietuvių ir vokiečių bendras reikalas. Ginkluotųjų pajėgų organizavimo reikalu neišvengiamai tenka bendradarbiauti su vokiečiais, kad jie mūsų neapgaus, niekas iš šalies laiduoti



negali. Patys vokiečiai nebuvo mums nuosirdūs, neslaikė pažadų, visur stengėsi lietuvius panaudoti tik vokiškiems reikalams, nepaisydami lietuviškųjų. Užtat tikime tšk jų intereais, bet ne žodžiais. Taip buvo, taip dabar yra. Ir ateityje pagėrėjimo laukit nėra jokio pagrindo. Galime būti tikri, kad visai ramaus ir patogaus momento karinėms jėgoms organizuoti nesulauksime. Bet pavelnuoti galime. Vokiečiai bando žaisti ir su pasyviai besilaikančiais. Dėl to leisdamiesi į žaidimą dėl ginkluotųjų pajėgų organizavimo dar nieko nenusitajame. Kova dėl lietuviškųjų reikalų šiandien turi būti sujungta su pozityviomis pastangomis organizuoti lietuvišką ginkluotą pajėgą. Patikimiausi pasisekimo laidu tojai šiandien esame tik mes patys. Ar tinkamai apginsime savus lietuviškus reikalus, ar nusilenksime vokiškiems, šiandien pareina tik nuo mūsų vieningumo, budrumo, ryžtingumo. Prieš tautą atsakingi visi. Ir tie, kurie ryžtasi ginkluotą pajėgą organizuoti, ir tie, kurie gali būti vokiečiams į ją įsijungti. Dėl dabartinės padėties pareiškiame: visuomenė pritaria organizavimui ginkluotos pajėgos, kuri būtų skirta Lietuvos teritorijai ir jai artimoms sritims nuo bolševikų ginti, ir atsidėjus stebi žygius tai pajėgai sudaryti, laukdama greičiau pasisakymo gen. Plechavičiaus, kuris viešai deklaruotų ir išblaškytų abejones, kad komendantų paskelbta registracija ir vykdoma šiam, o ne kitam tiklui.

VIETINĖ RINKTINĖ

Vietinės Rinktinės kareivių kadrai jau suformuoti. Karininkų — baigiami. Vadų kadrams rengti Marijampolėje sudarytas atsargos mokamasis batalionas. Pirmieji du apmūnduoti ir apginkluoti batalionai navuko į Vilnių. Rinktinės organizavimą, numatytą baigti ligi IV.1. nutęsė vokiečiai, laiku netesėdami pažadų. Labiausiai trukdo patalpų stoka. Kai kuriems batalionams negauta aprangą ir ginklai

— Nurodant į galimus bombardavimus, visoms Kauno, Vilniaus, Šiaulių ir Panevėžio mokykloms įsakyta nuo IV.5 nutraukti moks o metus. Apie IV.15 gali būti pradėta platesnė Kauno evakuacija.

— Bolševikiniams banditams dažnai vadovauja pabėgę bolševikmečio aukšti pareigūnai, vėliau nušokdinti parašutais. Turimais specialiais radijo siųstuvais jie pranešinėja užfrotėje surinktas karines ir ūkines žinias. Veikdami dažnai remiasi ir buvusiais bolševikilainais pareigūnais, ligi šiol išsilaukiusiais savo vietose.

— Visi Lietuvos kalėjimai perpildyti suimtuųjų. Kauno kalėjime laikoma apie 2000 žmonių. Daugiau sutalpinti nebegalima, tad naujai suintieji paskubinami paleisti arla siunčiami į pravieniškes.

Šitokia antrašte kroatų savaitraštis „Neue Ordnung“ III.19 paskelbė savo vyr. redaktoriaus T. V. Uzorinac straipsnį, kuriame svarstoma Pabaltijo padėtis, bolševikams vėl atsidūrus prie Pabaltijo sienų ir tebesitęsiant vokiečių okupacijai. Autorius konstatuoja, kad anglosaksai Pabaltijo prie Sov. S-gos prijungimo nepripažino ir šiuo metu vengia dėl Pabaltijo ateities formaliai pasisakyti. Remdamasis neutr. liųjų kraštų spauda, redaktorius daro išvadą, kad sovietams šiuo metu braunantis į Pabaltijį anglosaksai neturėtų nei politinių, nei strateginių galimybių sulaukyti Pabaltijo gyventojų masinį išvežimą bei žudymus, kuriuos bolševikai vykdytų keleriopai didesniu mastu, negu pirmosios okupacijos metu.

Po to autorius klausia, ko Pabaltijo tautos gali tikėtis iš Vokietijos. „Drang nach Osten“ planai, okupacinio režimo, ūkimo išnaudojimo ir panašių dalykų įvairios formos čia vadinančios svarbų vaidmenį. Redaktoriaus manymu, oficialiąją vokiečių politinių sluoksnių nuomonę pereinū metų rudenį, atseit, dar gerai prieš bolševikų ofensyvą Rytų fronto šiaurėje, išreiškęs Himmleris, inspektuodamas estų savanorių SS brigadą: „Tinkamas estų savanorių pasirodymas kovos lauke atidarys estų tautai kelią į platų savarankiškumą“

„Po to, kai estų savanorių kovingumas daugelyje kariuomenės pranešimų buvo pagirtas ir kai estų a. tyviųjų sluogsnių iniciatyva pravesa mobilizacija visiškai nusisekė, susidaro pagrindas tolimesnei vokiečių pažiūrų plėtolei dėl krašto ateities. Musų pareiga nurodyti, kad kroatų tauta ne tik dėl bendrojo europinio solidarumo, bet ir dėl savo gilaus natūralinio ryšio su mažųjų tautų likimu, karštai trokšta, kad padėtis Pabaltijį plėtojimas vestų ne tik į sėkmingą gynimąsi dabarties šėlančioj kovo, bet ir į Pabaltijo tautų laisvę“.

— III.27 ir 28 gestapo žinioje velkianti vokiečių SS kuopa Kauno gete gaudė negalinčius dirbti senius žydus ir žydokus ligi 12 metų. Vaikai buvo čiumpami už rankų, kojų, plaukų ir metami į sunkvežimius, kaip kokie negyvi daiktai. Prie IX foto jie buvo naikinami. Daugelis nedarbingų žydu, norėdami gyvi išlikti, jau nuo seniau gyveno urvuose.

— III 16 Degutėlių km., Dukšto vals., įsigėrę vokiečiai puskarniškai vakare sulaikė J. Jarmoštų, Ant. ir B. Bartkus. Pareikalavę, bet netikrinę dokumentų, įsakė nusirengti, išplūdo bandytas, sumušė ir liepė bėgti. Begančius sustabdė ir prisitartinę ėmė šaudyti. Jarmoštus ir A. Bartkus buvo vietoje užmušti, o B. Bartkus sunkiai užžeistas pabėgo ir dabar paguldintas Zarasų ligoninėj. Įvykis buvo apie 200 m nuo vokiečių kariuomenės ir žandarmerijos būstinių, bet kvotos dėl jo vokiečiai nė nepradėjo.